

Olsztyn, 16 listopada 2017 r.

PS-VII.431.8.2017

Pan
Paweł Krzysztof Bobrowski
Wójt Gminy Kętrzyn
ul. Tadeusza Kościuszki 2
11-400 Kętrzyn

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu Wójtowi treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Urzędzie Gminy w Kętrzynie, ul. Tadeusza Kościuszki 2, 11-400 Kętrzyn, NIP: 742-10-02-603, REGON: 000535534, w siedzibie jednostki kontrolowanej oraz na terenie gminy w celu przeprowadzenia oględzin obiektów cmentarnictwa wojennego.

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli stanowiska pełnili:

- Paweł Krzysztof Bobrowski - Wójt Gminy Kętrzyn wybrany w wyborach bezpośrednich 30 listopada 2014 r., obowiązki objął w dniu 8 grudnia 2014 r., tj. z chwilą złożenia ślubowania wobec Rady Gminy Kętrzyn.

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

- Kierownik Referatu Rozwoju Gospodarczego Gminy w Urzędzie Gminy Kętrzyn, z dniem 1 maja 2008 r. pełniący obowiązki kierownika, a od 1 lutego 2009 r. kierownik tej komórki.

[Dowód: akta kontroli str. 3-4]

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

- Jan Kosiorek – inspektor wojewódzki - samodzielne stanowisko pracy ds. ochrony dziedzictwa narodowego w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – legitymacja służbowa nr 49/2014 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, pełniący funkcję przewodniczącego zespołu, na podstawie wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr FK-VI.0030.886.2017 z dnia 25 września 2017 r., który w dniu 27 września 2017 r. złożył oświadczenie o braku istnienia przesłanek uzasadniających wyłączenie od udziału w przedmiotowej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 5-6]

- Emilia Orzoł – inspektor wojewódzki - samodzielne stanowisko pracy ds. ochrony

dziedzictwa narodowego w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – legitymacja służbowa nr 48/2014 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, na podstawie wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr FK-VI.0030.887.2017 z dnia 25 września 2017 r., która w dniu 27 września 2017 r. złożyła oświadczenie o braku istnienia przesłanek uzasadniających wyłączenie od udziału w przedmiotowej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 7-8]

Termin kontroli: kontrola rozpoczęła się i zakończyła w dniu 2 października 2017 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 2 (2017).

Zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: ocena realizacji powierzonych Gminie Kętrzyn zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych.
- okres objęty kontrolą: od dnia rozpoczęcia realizacji zadań objętych Porozumieniem do dnia 2 października 2017 r.

Jednostka kontrolowana została poinformowana o przedmiotowej kontroli pismem nr PS-VII.431.8.2017 z dnia 21 września 2017 r. W dniu kontroli jednostkę reprezentowała Sekretarz Gminy Kętrzyn Wioletta Dobrzańska, której kontrolujący okazali stosowne imienne upoważnienia, a także zapoznali z przedmiotem, zakresem oraz sposobem przeprowadzenia kontroli.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 525 z późn. zm.), w związku z § 5 Porozumienia Nr PS-VII.5230.1.27.2017 zawartego w dniu 25 maja 2017 r. pomiędzy Wojewodą Warmińsko-Mazurskim a Gminą Kętrzyn w sprawie powierzenia Gminie prowadzenia zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (Dz. Urz. woj. warm.-maz. poz. 3056 z 12 lipca 2017 r.).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Urzędu Gminy w Kętrzynie ocenia się pozytywnie z uchybieniami.

W wyniku przeprowadzonych czynności ustalono, że w okresie objętym kontrolą zadania wynikające z przedmiotu kontroli realizuje Referat Rozwoju Gospodarczego Gminy w Urzędzie Gminy Kętrzyn. Powyższe nie znalazło jednak odzwierciedlenia w przedłożonym regulaminie organizacyjnym jednostki, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 45/2014 Wójta Gminy Kętrzyn z dnia 1 sierpnia 2014 r. w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Urzędowi Gminy Kętrzyn (ze zmianami).

Nieujęcie kontrolowanych zadań w regulaminie organizacyjnym jednostki, które wynika z niedopatrzenia, skutkuje trudnościami w ustaleniu właściwej komórki organizacyjnej realizującej powierzone zadania. Odpowiedzialność za powyższy stan ponosi kierownik kontrolowanej jednostki.

Obowiązek pieczy nad obiektami cmentarnictwa wojennego, niezależnie od woli podpisania porozumienia w tym zakresie z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim, powinien być przypisany do odpowiedniej komórki z uwagi na zapis art. 7 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 681), który stanowi, że bezpośredni dozór nad stanem grobów i cmentarzy wojennych sprawują gminy. W razie uszkodzenia grobu lub jakichkolwiek urządzeń na cmentarzu wojennym wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany zawiadomić o tym wojewodę.

[Dowód: akta kontroli str. 9-14]

W toku kontroli rozpoznano, że obowiązki wynikające z powierzonych gminie zadań wykonuje – inspektor ds. gospodarki nieruchomościami w Referacie RGG. Na skutek braku kontrolowanych zadań w regulaminie organizacyjnym jednostki, nie zostały one ujęte również w zakresie czynności, przyjętym przez pracownika do wiadomości i przestrzegania z datą 1 marca 2001 r. Skutkuje to m.in. utrudnieniem w egzekwowaniu powierzonych obowiązków wynikających z Porozumienia zawartego z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim. Bezpośrednim przełożonym pracownika jest kierownik Referatu Rozwoju Gospodarczego Gminy w UG w Kętrzynie, który ponosi odpowiedzialność za przydzielenie zadań pracownikowi. Informacji i wyjaśnień kontrolującym udzielał pracownik realizujący powierzone zadania, który ponadto udostępnił niezbędne dokumenty objęte przedmiotem kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 15-16; 9-14]

Z okazanej kontrolującym dokumentacji wynika, że na stanowisku pracy jest prowadzonateczka oznaczona symbolem komórki organizacyjnej oraz symbolem z jednolitego rzeczowego wykazu akt: RGG.7045, do którego przypisano hasło: „Utrzymanie miejsc grzebalnych” (kat. B-5). Dokumentacja wytworzona w bieżącym roku obejmuje m.in.: korespondencję prowadzoną z Wydziałem Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie związaną z przejęciem w 2017 r. zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych wraz przedmiotowym Porozumieniem i Uchwałą RG Kętrzyn, informację z urzędu wojewódzkiego w Olsztynie o możliwości zwiększenia dotacji na 2017 r. wraz z dodatkowym zapotrzebowaniem złożonym przez Gminę Kętrzyn i odmową jej udzielenia z uwagi na limit środków w budżecie Wojewody na ten cel, pismo do urzędu wojewódzkiego w Olsztynie o wyrażenie zgody na wymianę krzyży na kwaterze wojennej w Koczarkach wraz z odpowiedzią w tej sprawie, sprawozdanie z realizacji zadania dot. opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi wraz z załącznikami za I okres 2017 r., zawiadomienie o przedmiotowej kontroli.

Kontrolującym okazano także teczkę oznaczoną symbolem komórki organizacyjnej RGG i symbolem klasyfikacyjnym 7041, do którego, zgodnie z jrwą, przypisane jest hasło: „Ewidencja cmentarzy na terenie jednostki samorządu” („A”), ze zgromadzonymi w niej ośmioma kartami ewidencyjnymi grobów i cmentarzy wojennych z okresu I i II wojny światowej. Ewidencja zawiera możliwe do ustalenia dane (m.in. charakterystykę obiektu, opis lokalizacji, informację o pochowanych) i wymagane załączniki (dokumentację zdjęciową, mapkę sytuacyjną). Pośród tych kart znajdują się również dwie karty założone dla grobów wojennych w miejscowości Wilkowo i Langanki. Z miejsc tych, odpowiednio w roku 2013 i 2015, na wniosek Fundacji „Pamięć” w Warszawie, po uzyskaniu stosownych zezwoleń, w tym Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, ekshumowano szczątki, które następnie zostały ponownie pochowane na niemieckim cmentarzu

zbiorowym w Bartoszech koło Ełku. Wskutek powyższego oba miejsca straciły status grobu wojennego w rozumieniu ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych. Pozostawione w ewidencji karty z tą adnotacją, stanowią cenną informację historyczną o tych obiektach.

Według udzielonych pisemnie wyjaśnień, występujące na terenie gminy Kętrzyn obiekty cmentarnictwa wojennego nie figurują w rejestrze zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego, wobec czego nie zachodzi potrzeba prowadzenia uzgodnień z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie prowadzonych prac porządkowo-konserwacyjnych.

[Dowód: akta kontroli str. 29-32]

W związku z pracami remontowymi wykonanymi w ubiegłym roku na cmentarzu żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej w miejscowości Parcz, polegającymi na postawieniu tablicy informacyjnej i wymianie 8 szt. krzyży, które to w istotny i trwały sposób wpłynęły na zmianę jego wyglądu, kontrolujący poinstruowali odpowiedzialnego pracownika o konieczności zaktualizowania karty ewidencyjnej tego obiektu. Powyższe należy dokonać poprzez stosowny opis (zakres prac, data ich wykonania, źródła finansowania), uzupełniony dokumentacją fotograficzną. Pozwoli to na prześledzenie historii obiektu i prowadzonych na nim działań. Zasady te obowiązują w przypadku kolejnych prac remontowych na tym cmentarzu, jak też remontów prowadzonych na innych tego typu obiektach, np. planowana na bieżący rok wymiana 13 szt. krzyży brzoźowych na dębowe na kwaterze zbiorowej robotników przymusowych z II wojny światowej w Koczarkach, powinna być odnotowana w karcie ewidencyjnej po zakończeniu prac.

Karty należy uzupełniać i poprawiać również w oparciu o pozyskane z różnych źródeł informacje, np. odnośnie liczby, nazwisk i narodowości pochowanych, ilości nagrobków czy wpisu do rejestru zabytków.

Zadania będące przedmiotem kontroli kontrolowana jednostka przejęła na mocy Uchwały Nr XXXV/207/2017 Rady Gminy Kętrzyn z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie powierzenia Gminie Kętrzyn prowadzenia zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Na tej podstawie Wójt Gminy Kętrzyn w dniu 25 maja 2017 r. zawarł z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim Porozumienie Nr PS-VII.5230.1.27.2017. Określone w nim środki finansowe w kwocie 5.500 zł wpłynęły na konto jednostki w dniu 7 czerwca 2017 r.

[Dowód: akta kontroli str. 19]

Kontrolującym złożono wyjaśnienia, że w 2017 r. pracami porządkowo-pielęgnacyjnymi, w ramach przedmiotowego Porozumienia, objęto cmentarz żołnierzy z armii rosyjskiej z I wojny światowej w miejscowości Parcz oraz kwaterę zbiorową robotników przymusowych z II wojny światowej w miejscowości Koczarki. Prace związane z pielęgnacją terenów zielonych na tych obiektach wykonują, według potrzeb, osoby zatrudnione w ramach prac interwencyjnych. Środki na wyposażenie pracowników w niezbędny sprzęt i materiały (np. grabie, taczka, rękawice) oraz paliwo do kosiarek, pochodzą z budżetu gminy, co stanowi wkład jednostki w realizację powierzonego zadania. Gruntowne prace porządkowe na obiektach w Parczu i w Koczarkach zostaną przeprowadzone przed 1 listopada, tj. dniem Wszystkich Świętych przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Karolewie gm. Kętrzyn. Opieka nad kwaterą z I wojny

światowej, zlokalizowaną na dawnym cmentarzu ewangelickim - obecnie parafialnym w Czernikach, jest sprawowana w ramach ogólnego zarządu tym cmentarzem.

Dodatkowo, z dotacji z budżetu Wojewody, na kwaterze wojennej w Koczarkach zaplanowano wymianę 13 krzyży brzozywych na nowe krzyże dębowe z tabliczkami w dotychczasowym kształcie. Zostaną one wykonane przez wyłonioną firmę, a zamocowane przez GPK Sp. z o.o. w Karolewie. Gmina Kętrzyn zamierzała również wymienić ogrodzenie na cmentarzu żołnierzy armii rosyjskiej z I wojny światowej w Parczu. Z uwagi na limit środków finansowych pozostających do dyspozycji Wojewody, zaplanowane zadanie nie zostało objęte dofinansowaniem w 2017 r.

Zgodnie z udzielonymi wyjaśnieniami, patronat społeczny nad grobem w Karolewie, w którym spoczywa kpt. dr Tadeusz Gisges, zmarły w grudniu 1944 r., sprawują uczniowie Szkoły Podstawowej w Kruszewcu. Wraz z nauczycielami okolicznościowo porządkują oni mogiłę oraz zapalają znicze. Opiekę społeczną nad kwaterą wojenną w Koczarkach pełni Stowarzyszenie „Mazurska Kosaczewina” w Koczarkach. Z jego inicjatywy w 2014 r. na kwaterze z bezimiennymi mogiłami umieszczono głaz z tablicą upamiętniającą 13 jeńców wojennych i robotników przymusowych ze Stalagu 1A w Stabławkach – podobożu w Koczarkach. Szczególnie zaangażowanie w działalność w zakresie sprawowania opieki i popularyzowania miejsc pamięci m.in. na terenie gminy Kętrzyn, wykazuje Towarzystwo Miłośników Ziemi Kętrzyńskiej im Zofii Licharewej w Kętrzynie.

Nadzór nad stanem utrzymania miejsc spoczynku ofiar działań wojennych sprawuje inspektor ds. gospodarki nieruchomościami w Referacie RGG, który poinformował kontrolujących, że w badanym okresie nie odnotowano skarg na stan utrzymania grobów wojennych, jak też aktów wandalizmu.

[Dowód: akta kontroli str. 17-18]

Na dzień kontroli nie wydatkowano przekazanej gminie dotacji z budżetu Wojewody w wysokości 5.500 zł. Zostanie ona przeznaczona na zamówienie wykonania przez wyłonioną firmę 13 krzyży dębowych do umieszczenia na kwaterze zbiorowej robotników przymusowych w Koczarkach oraz na wypłatę wynagrodzenia Gminnemu Przedsiębiorstwu Komunalnemu Sp. z o.o. w Karolewie za ich montaż, po uprzednim demontażu starych krzyży, a także za wykonane przez nich prace porządkowe na grobach wojennych w miejscowości Parcz i Karolewo.

[Dowód: akta kontroli str. 20; 17-18]

Zgodnie z Porozumieniem Nr PS-V.5230.1.27.2017 z dnia 25 maja 2017 r., sprawozdanie merytoryczno-finansowe z realizacji zadań w nim określonych, następuje w dwóch terminach: do dnia 15 września 2017 r. i do dnia 15 stycznia 2018 r. Jednostka kontrolowana dotrzymała wyznaczonego terminu rozliczenia powierzonego zadania nadając w dniu 15 września 2017 r. pisemne sprawozdanie okresowe I z wykonania zadania w zakresie utrzymania grobów i cmentarzy wojennych w 2017 r. (data wpływu do urzędu wojewódzkiego w Olsztynie 18 września br.). Dokonując oceny formalnej oraz merytoryczno-finansowej rozliczenia nie stwierdzono braków ani błędów w tym zakresie. Pomimo wykonywania prac porządkowych w tym okresie w ramach środków własnych, bez wydatkowania na ten cel dotacji z budżetu Wojewody, jednostka kontrolowana uzupełniła sprawozdanie o fotografie dokumentujące efekt prowadzonych działań.

W dniu kontroli, w obecności inspektora ds. gospodarki nieruchomościami w Referacie Rozwoju Gospodarczego Gminy w Urzędzie Gminy w Kętrzynie, przeprowadzono oględziny wytypowanych obiektów cmentarnictwa wojennego, zlokalizowanych na terenie gminy:

- 1) cmentarz wojenny żołnierzy armii rosyjskiej z I wojny światowej w Parczu,
- 2) kwatera wojenna żołnierzy armii niemieckiej z I wojny światowej w Czernikach, znajdująca się na terenie cmentarza parafii rzymskokatolickiej w Karolewie,
- 3) mogiła wojenna z II wojny światowej - grób kapitana dr Tadeusza Gisgesa, położona na dawnym cmentarzu ewangelickim w Karolewie,
- 4) kwatera robotników przymusowych z okresu II wojny światowej, umiejscowiona na dawnym cmentarzu ewangelickim w Koczarkach.

W wyniku przeprowadzonej wizytacji stwierdzono dokonywanie bieżących zabiegów pielęgnacyjnych na tych obiektach. Teren cmentarzy z grobami wojennymi jest uporządkowany, a ich otoczenie wykoszone i oczyszczone. Zespół inspektorów pozytywnie ocenił, przeprowadzone w roku 2015, prace polegające na postawieniu tablicy informacyjnej w trzech wersjach językowych i wymianie 8 szt. krzyży na cmentarzu żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej w miejscowości Parcz. Kontrolujący, lustrując ten cmentarz, przychylni się do zamierzenia jednostki kontrolowanej, by po uzyskaniu dodatkowego dofinansowania wymienić skorodowaną siatkę rozpiętą na betonowych słupkach na podmurówce. O środki finansowe na ten cel można ubiegać się z budżetu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego bądź w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na stronie internetowej ministerstwa, w zakładce „Finansowanie i mecenat”, w zakładce „Programy Ministra” priorytet „Wspieranie opieki nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami w kraju”, z końcem każdego roku jest ogłaszany nabór wniosków. Udzielenie dotacji na realizację tego zadania będzie uwarunkowane jednak wysokością środków finansowych zarezerwowanych w budżecie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, a także Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na 2018 r.

Podczas oględzin kontrolujący ocenili również potrzebę demontażu 13 szt. krzyży brzoźowych, posadowionych na kwaterze robotników przymusowych z II wojny światowej w Koczarkach i zamontowanie trwalszych krzyży dębowych. Obecne krzyże próchnieją u podstawy, trzy są przewrócone i ułożone poziomo na mogiłach. Fundusze na ten cel zostały zabezpieczone w budżecie Wojewody na 2017 r.

[Dowód: akta kontroli str. 21-27]

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny, wnoszę o:

- 1) wskazanie w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Gminy w Kętrzynie komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację zadań związanych z opieką nad grobami i cmentarzami wojennymi, a następnie przypisanie ich stanowisku pracy poprzez umiejscowienie w zakresie czynności właściwego pracownika.
- 2) wykorzystanie instruktażu zespołu kontrolnego w sprawie aktualizacji danych zawartych w kartach ewidencyjnych grobów wojennych.

Po zakończeniu zaplanowanych prac remontowych, jeden komplet uaktualnionych kart ewidencyjnych, w sposób opisany w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym, należy przesłać na adres Wydziału Polityki Społecznej.

Proszę Pana Wójta o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	1233201.2577004.1963777
Nazwa dokumentu	Wystąpienie pokontrolne.pdf
Tytuł dokumentu	Wystąpienie pokontrolne.doc
Sygnatura dokumentu	PS-VII.431.8.2017
Data dokumentu	2017-11-17 16:22:25
Skrót dokumentu	32ED4242EE8DB37196D44492E708A7413C896CE6
Wersja dokumentu	1.3
Data podpisu	2017-11-17 16:22:11
Podpisane przez	Artur Henryk Chojecki WOJEWODA
	EZD 3.30.481.4063.6586
Data wydruku:	2017-11-20 09:19:22
Autor wydruku:	ORZOŁ EMILIA inspektor wojewódzki